

UDK: 328.34:347.736:353.1:061.1

Biblid 1451-3188, 13 (2014)

Год XIII, бр. 47–48, стр. 203–225

Изворни научни рад

Доц. др Мирела ЧОКИЋ¹

РЕТРОСПЕКТИВА УСКЛАЂИВАЊА РЕГИОНАЛНЕ ЛЕГИСЛАТИВЕ У КОНТЕКСТУ РЕОРГАНИЗАЦИЈЕ СТЕЧАЈНОГ ДУЖНИКА СА ПРОПИСИМА ЕУ

ABSTRACT

Primarily, in order to become members of the EU some countries in the region should harmonise their legislations with those which are currently in force in the EU member states. Actually, we can by no means neglect the fact and the relevant impact which have been exerted on our regional legislations so far by the sources in the field of bankruptcy and reorganisation of companies. They have mostly caused reform changes in the laws which previously regulated bankruptcy and the issues related to it. This has priority significance because the Europeanization brought the introduction of a totally new system which up to that moment – had not existed terminologically. True, reorganisation was partly regulated within somewhat different frameworks being based on forced settlement – according to the regulations that were previously implemented (The Law on Forced Settlement, Bankruptcy and Liquidation). As since 2003/2004 up to the present times this mechanism has not brought some good results in practice in rehabilitation of companies, it is necessary to introduce some mechanisms from European law. They would, first of all, have a positive reflection in the final analysis on some cases in legal practice *de lege lata* and *de lege ferenda*. In that sense, some solutions will be proposed to some countries in the region and they could serve as good examples taken from the EU. The paper will provide those additional mechanisms intended for successful application of the mechanism for reorganisation of companies. This especially concerns the region, which going through a transition period and privatisation, is making attempts to maintain the sound bases of business with the application of the mechanism of reorganisation, but unfortunately, with not so much success.

Key words: Reorganisation, company, EU, legislation, bankruptcy.

---

¹ Правни факултет Универзитета у Тузли, Босна и Херцеговина. e-mail: mirelacokic@yahoo.com

1) СВРХА

Реорганизацију стечајног дужника могуће је провести у оном привредном друштву у коме постоје реалне могућности за наставак његовог пословања. Реалне могућности за наставак пословања су одговарајући економски/материјални, финансијски обезбјеђене основе, којима се покушава реорганизовати, односно „санирати-оздравити“ привредно друштво. Говоримо о појму и уопштено о реорганизацији, па на овом мјесту нећемо детаљније анализирати одговарајуће основе тј. мјере/облике/ модалитете/, ТП²ПТ које прописује норматива БиХ у чл. 142. ст. 2. Закона о стечајном поступку ФБиХ (даље: ЗОСПФБиХ)³ и у чл. 148. ст. 2. Закона о стечајном поступку Р. Српске (даље: ЗОСП РС-а).⁴ Онај ко покрене и врши реорганизацију, може и мимо тих мјера/облика/ модалитета/ понудити и друге које би на ефикаснији начин довели до санације привредног друштва.⁵ Наиме, у овом случају када је у привредном друштву покренут стечајни поступак још увијек је могуће извршити покушај санације истог.

² Разлог што на почетку за мјере реорганизације користимо назив, облици, односно модалитети јесте што покушавамо релативизирати ионако строг израз „мјере“ који више подсјећа на императивну правну норму. Са друге стране, умјесто израза „мјере реорганизације“ прихватљивији је израз „облици реорганизације“, који је мање подвргнут критици, него што је то овај првонаведени. Шта више, мишљења смо да је можда најповољнији и одговарајући термин „модалитети реорганизације“ јер управо указује на могућност одабира више различитих опција, који су најчешће у комбинацији предложене стечајним планом. Њиховом комбинацијом иначе се постижу бољи изгледи за успјешну provedбу реорганизације, а што је и чешћи случај у стечајном плану. Стога, тешко да ће један од модалитета истовремено одговарати и стечајним повјериоцима и стечајном дужнику. Због његовог значаја комбинације и диферентности, као и самог назива, мишљења смо да терминолошки најбоље одговара назив модалитети, умјесто назива мјере или облици. Но, у раду ћемо користити сва три наведена израза (мјере/модалитети/облици) како би смо указали на значај ове категорије.

³ ЗОСП ФБиХ, чл. 142. ст. 2., тач. 1–13.

⁴ ЗОСП РС, чл. 148. ст. 2. тач. 1–13.

⁵ Осим таксативно наведених мјера у ЗОСП ФБиХ, чл. 142. ст. 2. које је могуће примјенити у циљу покушаја успјешне реорганизације стечајног дужника, законодавац је оставио могућност приједлога и примјене других мјера које би на ефикаснији начин довеле до санације инсолвентног субјекта. Ово значи да законодавац није ограничио могућности стечајних повјерилаца, стечајног дужника, нити стечајног управника за нове приједлоге мјера које би евентуално довеле до наставка пословања датог привредног друштва. Законодавац то јасно даје до знања са одредбом чл. 142. ст. 2. и посљедњом таксативно наведеном тачком 13. „[...] 13. издати нове акције и сл.[...]“. Управо у овој одредби евидентно је да се пружа могућност за предлагање и примјену других ефикаснијих мјера реорганизације јер је прописано да су то и друге сличне мјере.

Но, за реализацију и стварни наставак пословања привредног друштва, пут за тако што је веома тежак и комплексан, наравно уз примјену новог института реорганизације.⁶ Надаље, то не значи аутоматски наставак пословања и санацију, него обављење пословне/ производне дјелатности уз условно отворен стечајни поступак. Ово надаље значи да је покретање стечајног поступка *conditio sine quanon* реализације поступка реорганизације стечајног дужника. У контексту реализације класичног/*ex lege* поступка реорганизације основни инструментариј је стечајни план. Стога, без добро осмишљеног и предложеног стечајног плана није ни могуће започети реорганизацију привредног друштва. Ипак, приликом подношења стечајног плана упитно је да ли ће га прихватити сви или бар већина стечајних повјерилаца, а што је услов санације (јер без воље повјерилаца да прихвате стечајни план, тешко да ће се моћи спровести успјешна санација).⁷ Потом од квалитета стечајног плана, највећим дијелом и зависи стање у привредном друштву тј. да ли ће се пословање успјешно наставити или ће се у крајњем случају против њега провести стечајни поступак.⁸ У том смислу, институт реорганизације према важећој односно актуелној легислативи, нуди нека веома значајна рјешења за опоравка привредног друштва. Иако и у односу на досадашње стање у пракси реорганизација није показала неке значајније резултате. Стога је једино рјешење увођење неких додатних/помоћних института који би поступак санације привредног друштва учинили ефикаснијим, као што су неформални поступци реорганизације, потом *pre packed*, хибридни модел реорганизације, као и интервенирање од стране државе у области стечаја

---

⁶ В. Малбашкић, *Реорганизација као мера за спречавање стечаја*, Радни документ, Српски економски форум, Београд, 2005, стр. 16. „[...] Уместо термина реорганизација нека законодавства употребљавају термине као што су „рехабилитација“, „помирење“, „администрирање“, „прекомпозиција“, „реструктурирање“, „преуређење“ и сл. али сви они представљају оно што се у нашем законодавству назива реорганизација. [...]“ Заједничко је ипак то и поступку стечаја и реорганизације што је у питању нека законска процедура по којој се оба поступка проводе. Но, оно што је значајно за поступак реорганизације је, што се његовом примјеном постижу бољи економски ефекти, него што би то било могуће путем стечаја. Осим тога, стечајем се „брише“ привредно друштво из судског или другог одговарајућег јавног регистра, чиме уједно и престаје постојати.

⁷ Чл. 157. ст. 1. тач. 1. ЗОСП ФБиХ, јасно нормира, да ако стечајни план не буде одбачен, о њему се изјашњавају стечајни повјериоци у року од 30 дана, односно одбор повјерилаца ако је основан. Одбор повјерилаца се изјашњава о плану увијек, односно ако га поднесе стечајни управник, а и стечајни дужник. Међутим, ако га поднесе стечајни управник о њему се изјашњава дужник и обрнуто.

⁸ М. Dika, *Insolventijsko pravo*, Zagreb, 1998, str. 75.

привредног друштва. Углавном ови поступци и њихова примјена у пракси не захтјевају нарочито формалну процедуру као што је то случај класичне реорганизације, коју највећим дијелом нормира регионално законодавство. То је овај класични поступак реорганизације који је условљен покретањем стечајног поступка у привредном друштву. Осим тога, актуелно законодавство нови институт реорганизације третира на посебан начин, таксативно наводећи модалитете/мјере/облике стечајног плана, али не ограничавајући његове даљне приједлоге и могућности.⁹

II) МЈЕРЕ ЕУ

Институт реорганизације уведен је приоритетно, са циљем пружања могућности санације, а самим тим и наставка пословања привредног друштва. Захтјев за увођење овог института постојао је и од стране земаља ЕУ, првенствено из разлога и у сврху хармонизације и стандардизације наших прописа са прописима ЕУ. Стога и не чуди чињеница што се није извршила успјешна адаптација овог института на регионалним просторима. Тачније нису се у довољној мјери остварили предуслови, а нити створио амбијент за успјешну реализацију поступка реорганизације. Када је у питању значај појединих међународних извора у области стечаја, односно реорганизације привредног друштва на овом мјесту, треба посебно искористити прилику и истаћи неке од тих, као што су:

- Уредба бр. 1346/2000/ЕУ о стечајним поступцима;¹⁰
- Европска конвенција о међународним аспектима стечаја 1990;¹¹

⁹ Чл. 142. ст. 2. тач. 13. ЗОСП ФБиХ. На овај начин, ономе ко предлаже одговарајуће мјере – облике – модалитете стечајним планом дата је могућност да изнађе нове, можда боље и ефикасније мјере које ће реално одговарати датом економско-финансијском стању привредног друштва у санацији. Због тога, законодавац није ограничио ту могућност, те је са посљедњом таксативно наведеном мјером под ред. бројем 13. у члану 142. ст. 2. ЗОСП ФБиХ, констатовао да су то и друге, односно сличне могућности.

¹⁰ Уредба 1346/2000/ЕУ донијета је 29. маја 2000. године, Concil Regulation (EC) No. 1346/2000 of 29 May 2000, on insolvency proceedings. Интернет: http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_ec_en.htm

¹¹ Европска конвенција о међународним аспектима стечаја, донесена у оквирима Савјета Европе у Истанбулу 1990, која је учинила значајан корак у погледу унификације стечајног права, а посебно међународног стечаја. Конвенција је утврдила основну разлику између main bankruptcy и secondary bankruptcy. Ова конвенција је отворила пут за унификацију међународног права али ипак није имала довољан број чланица за ратификацију.

- Модел закона о прекограничној/међународној инсолвентности¹²
- УНЦИТРАЛ;¹³
- Директива бр. 2001/17/ЕУ;¹⁴
- Директива Европске уније о реорганизацији и ликвидацији осигуравајућих друштава;¹⁵
- Директива бр. 2001/24/ЕЦ;¹⁶
- Директива Европске уније о реорганизацији и ликвидацији кредитних институција и
- Уредба вијећа (ЕЗ) бр. 44/2000 од 22.12.2000. године, о надлежности, признању и извршењу одлука о грађанским и трговачким предметима,¹⁷

а који су у крајњој итерацији имали или имају утицаја на нормирање института реорганизације, као и за *pro futuro* увођење нових института који ће допријети побољшавању услова за успјешну санацију привредних друштава.

---

¹² За термин прекогранични користимо истовремено и термин међународни који је и прихватљивији на регионалном подручју. В. шире: В. Чоловић, „Општи појмови о међународном стечају (стечајном поступку са елементом иностраности)“, *Актуелна питања стечајног права*, Бања Лука, 2008, стр. 290.

¹³ Model Law on Cross Border Insolvency of the United Nations Commission on International Trade Law, General assembly resolution 52/158 of December 15, 1997. Видети: UNCITRAL Legislative guide on insolvency law, United Nations Commission on International Trade Law, United Nations, New York, 2005, р. 297. Op. cit., Purpose of legislative provisions relating to the reorganization plan – Сврха законских одредби које се односе на реорганизациони план, стр. 233. (Циљ наведених правила јесте, да се олакша санација привредног друштва уз задржање што је могуће већег броја запослених, потом заштита положаја инвеститора–улагача, идентификација/утврђивање привредних друштва која нису спремна за реорганизацију, задржање/очување што је могуће веће вриједност привредног друштва). Видети Интернет: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/insolvency/1997Model.html/05.03.2014./

¹⁴ Directive 2001/17/EU of the European Parliament and of the Council of 19 March 2001 on the reorganization and winding – up of insurance undertakings (Official Journal L 110, 20/04/2001. P. 0028 – 0039).

¹⁵ В. Чоловић, „Директива 2001/17/ЕУ о реорганизацији и ликвидацији осигуравајућих друштава“, *Актуелна питања стечајног права*, Бања Лука, 2008, стр. 359–372.

¹⁶ Directive 2001/24/EC of the European Parliament and of the Council of 4 April 2001 on the reorganization and winding up of credit institutions (Official Journal L 125/15, 5/05/2001.)

¹⁷ Интернет: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001R0044:en:HTML/05.03.2014./>

III) САДРЖАЈ

Значајни правни извори стечаја и реорганизације у ЕУ

Правни извори у контексту стечајног права и наведене правне науке имају веома значајно мјесто. Ово посебно из разлога, ако се има у виду да правни основ представља одговарајућу платформу за примјену правних норми у посебним правним ситуацијама. У том смислу, посебно можемо специфицирати изворе и правне норме које регулишу стечај у контексту домаћег и међународног права, а потом оне које нормирају општи стечај у односу на стечај посебних финансијских институција (банке) и осигуравајућих друштава.¹⁸ Превасходно ћемо дати осврт на домаће, а потом и међународно право као значајно извориште у области стечајног права. Домаће стечајно право поред оргинарног извора, тачније Закона о стечајном поступку ФБиХ/РС, има и неке друге допунске изворе права. Поступак стечаја у цјелости, као и поступак реорганизације нормирани су у овом закону, обједињени на једном мјесту. Ово у сваком случају има и своје предности, јер раздвајање овако значајних института који су у корелацији, тешко да ће дати најбоље резултате. Тако у појединим земљама упоредног права, засебно се нормира институт стечаја, реорганизације и ликвидације, а што у коначници доводи до неуспјешних реорганизација. У таквим ситуацијама привредна друштва, олако улазе, неспремна у поступак реорганизације који се често завршава неуспјехом, без постојања од почетка озбиљније намјере да се успјешно оконча.¹⁹ Због тога се губи на озбиљности рјешавања датих проблема, стога је повољније ово рјешење којим располаже домаће законодавство, а гдје је институт стечаја и реорганизације нормиран у јединственом закону тј. Закону о стечајном поступку.²⁰

¹⁸ М. Dika, *Stечај poduzeća i banaka*, Pravni fakultet i Narodne novine, Zagreb, 1990, str. 115–119. Тако је још и раније важеће стечајно законодавство посебну пажњу поклањало стечају банака и осигуравајућих друштава, а што се може видјети из претходно наведеног дјела. Стечајни поступак проводио се и према изнимним одредбама које су се односиле на заштиту штедиша, страних кредитора, те власника текућих и девизних рачуна, тј. Закон о санацији, стечају и ликвидацији банака и других финансијских организација.

¹⁹ М. Falke, *Insolvency Law in Transition Economies*, Berlin, 2003, p. 145.

²⁰ У случају када се ова два института третирају одвојено „[...] целокупно вођење процеса је скупље, захтева више времена, углавном је неефикасније и у великој мери спречава да се у пракси покажу све предности које нуди процес реорганизације. У последње време због тих разлога у свету се и врше измене регулативе како би цео поступак био регулисан на једном месту и отклониле поменуте слабости.[...]“ Видети: В. Малбашић, *Реорганизација као мера за спречавање стечаја*, Радни документ, Српски економски форум, Београд, 2005, стр. 18.

Поред основног извора стечајног права, евидентан је утицај и других допунских, односно посебних извора, који су у бити надопуна важећег ЗОСП-а, те представљају изворе који потичу из других правних грана и области. Но, како је стечајни поступак и поступак реорганизације у корелацији са другим правним гранама, то јасно указује на потребу за примјеном и неких других закона, као што су: Закон о извршном поступку,²¹ Закон о облигационим односима,²² Закон о банкама, ТП²³ПТ Закон о парничном поступку,²⁴ Закон о привредним друштвима,²⁵ те Правилници, Упутства, односно све оно што би евентуално могло допринијети регулисању стечаја и реорганизације привредног друштва. Само о допунској примјени закона, а на што јасно упућује одредба члана 8. ЗОСП ФБиХ/РС, прописано је да се у поступку стечаја супсидијарно примјењују правила Закона о парничном поступку ТП²⁶ПТ. Ово надаље значи, да све оно што није нормирано и уређено процесноправним одредбама ЗОСП-а ФБиХ/РС, сходно ће се уредити правилима Закона о парничном поступку. ЗОСП ФБиХ/РС представља само закон који се има примјенити уопште и у случају када је привредно друштво у стечају или када постоје основе и могућности за покретање поступка реорганизације. У овом случају, има се примјенити закон на привредна друштва као правна лица и на дужника појединца у ситуацији када се регулише уопштена материја стечајног права (*sedes materiae*).²⁷ Уколико је ријеч о банкама и осигуравајућим друштвима, у појединим земљама региона ова се област има уредити посебним законима који се примјењују на наведена правна лица. Тако стечајно законодавство Србије, разликује Закон о стечају,²⁸ који

---

²¹ Закон о извршном поступку, „Сл. новине ФБиХ“, бр.: 32/03. Са отварањем стечаја у знатној мјери се мијења и ситуација у привредном друштву, прво из разлога што више није могуће спровести принудно извршење, а друго из разлога што у приватизираним и реструктурираним привредном друштву не може се сповести извршење.

²² Закон о облигационим односима, „Сл. новине ФБиХ“, бр: 2/92, 13/93, 13/94 и 29/03.

²³ Закон о банкама, „Сл. новине ФБиХ“, бр: Т39/98, 32/00, 48/01, 27/02, 41/02, 58/02, 13/03, 19/03 и 28/03.Г

²⁴ Закон о парничном поступку, „Сл. новине ФБиХ“, бр: 35/03, 37/03 и 56/03.

²⁵ Закон о привредним друштвима, „Сл. новине ФБиХ“, бр: 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 65/05, 91/07, 84/08 и 63/10.

²⁶ „[...] у стечајном поступку на одговарајући начин примјењују се одредбе Закона о парничном поступку ако овим или другим законом није другачије одређено. [...]“ чл. 8. ЗОСП ФБиХ.

²⁷ М. Велимировић, *Стечајно право* (друго измијењено и допуњено издање), 2010, стр. 34.

²⁸ Закон о стечају Р. Србије, „Сл. гласник РС“, бр: 104/2009, 99/2011.

регулише општи стечајни поступак, као и Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање,²⁹ који се примјењује само на банке и осигуравајућа друштва у стечају и ликвидацији.³⁰ Једна од често кориштених мјера реорганизације привредног друштва је и продаја истог, након чега нужно слиједи и примјена више врста закона, који су у директној вези са задатим циљем. У том случају долази до изражаја посебно примјена ЗОСП-а, Закона о привредним друштвима, Закона о приватизацији, Закона о облигационим односима, Закона о страним улагањима и сл.³¹

Са друге стране, међународни извори стечајног права су сви они који третирају однос који садржи неки од елемената иностраности. Ово значи да у односу на поступак стечаја или реорганизације присуство елемента иностраности директно утиче на одређивање за примјену неког међународног извора стечајног права. Који ће од међународних извора стечајног права бити примјењен зависи од случаја до случаја, првенствено од тога да ли је ријеч о стечају или пак реорганизацији привредног друштва. Са друге стране, када је ријеч о међународним изворима стечајног права значајно је истаћи да их доносе органи на интернационалном нивоу. То је прије свега, УН или нека регионална организација. Међународни извори стечајног права су значајни са аспекта, стечаја који има у себи

²⁹ Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање Р. Србије, "Службени гласник РС", бр: 61/05,116/08 и 91/2010.

³⁰ В. Козар, *Коментар стечајних закона – Закона о стечају и Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање*, Пословни Биро Београд, Београд, 2010. Уколико је банка преузела послове по основу кредита и зајмова у некој другој иностраној земљи, онда ће се у конкретном случају примјенити Закон о регулисању односа Републике Србије и банака у стечају по основу презетих иностраних кредита, односно зајмова. Дукић – Мијатовић, М., *Стечајно право*, Универзитет Привредна академија Нови Сад, Нови Сад, 2010, стр. 26.

³¹ Ово посљедње посебно треба имати у виду, када је инвеститор, односно купац инострано лице које улаже капитал у циљу реорганизације и реализације једне од значајних мјера стечајног плана, продаје. С обзиром да је продаја привредног друштва постала, односно постаје све више тренд у смислу реализације успјешне реорганизације, ипак смо мишљења да се не би требала претворити у своју супротност. Напротив, у овом случају посебно се мора водити рачуна о привредним друштвима која у свом називу имају „име“ – goodwill, јер се не би смјело десити да привредна друштва типа, Coca Cola, Rolls Royce и сл. продају свој капитал који је непроцењив и има дугу традицију у самом називу. Тачније таква привредна друштва имају висок ниво неопипљиве активе, робну марку која је општепозната и препознатљив квалитет производа које пласира на тржиште. Малбашић, В., *Реорганизација као мера за спречавање стечаја*, Радни документ, Српски економски форум, Београд, 2005, стр. 17.

присуство елемента иностраности, тј. ријеч је о међународном стечају. Због значаја појединих извора стечајног права у области међународних односа,³² како за европско тако и регионално, те домаће законодавство, извори међународног поријекла (претходно у раду већ наведени) који се могу издвојити и детаљније појаснити су:

- Уредба бр. 1346/2000/ЕУ о стечајним поступцима;³³
- Европска конвенција о међународним аспектима стечаја 1990;³⁴
- Модел закона о прекограничној/међународној инсолвентности – УНЦИТРАЛ;³⁵
- Директива бр. 2001/17/ЕУ,³⁶
- Директива Европске уније о реорганизацији и ликвидацији осигуравајућих друштава,³⁷
- Директива бр. 2001/24/ЕЦ,³⁸
- Директива Европске уније о реорганизацији и ликвидацији кредитних институција и
- Уредба вијећа (ЕЗ) бр. 44/2000 од 22.12.2000. године о надлежности, признању и извршењу одлука о грађанским и трговачким предметима,³⁹

Уредба бр. 1346/2000/ЕУ о стечајним поступцима уређује на детаљан начин материју која се тиче међународног стечаја.⁴⁰ Помоћу ове Уредбе

---

³² Н. Конјходџић, *Међународна привреда*, Logos, Split, 2001.

³³ Uredba 1346/2000/EU donijeta je 29. maja 2000. godine, Concil Regulation (EC) No. 1346/2000 of 29 May 2000, on insolvency proceedings.

³⁴ Evropska konvencija o međunarodnim aspektima stečaja, donesena u okvirima Savjeta Evrope u Istanbulu 1990.

³⁵ UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency with Guide to Enactment, United Nations, New York, 1999.

³⁶ Directive 2001/17/EU, of the European Parliament and of the Council of 19 March 2001 on the reorganization and winding – up of insurance undertakings (Official Journal L 110, 20/04/2001. P. 0028 – 0039.).

³⁷ В. Чоловић, „Директива 2001/17/ЕУ о реорганизацији и ликвидацији осигуравајућих друштава“, Актуелна питања стечајног права, *op.cit.*, стр. 359–372.

³⁸ Directive 2001/24/EC of the European Parliament and of the Council of 4 April 2001 on the reorganization and winding up of credit institutions (Official Journal L 125/15, 5/05/2001.)

³⁹ Интернет. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001R0044:en:HTML /05.03.2014./>

⁴⁰ Треба видјети како је окончан случај поводом једног привредног друштва које је основано у Р Србији, а које је по основу имовине и пословања у Њемачкој покренуло

одређује се међународна надлежност суда у случају покретања и вођења међународног стечаја, као и одређивања примјене мјеродавног права у конкретном случају, те покретања главног и секундарног стечаја против идентичног стечајног дужника. Уредбом 1346/2000/ЕУ јасно је прописано правило, да након отвореног главног поступка, сваки други поступак је секундарни,⁴¹ те да ће се примјењивати право земље, по принципу међународног приватног права *lex fori*.⁴²

Други значајан међународни извор стечајног права је Европска конвенција о међународним аспектима стечаја из 1990, године, која је донесена од стране Савјета Европе у Истанбулу. Овом конвенцијом покушала се извршити унификација права, када је међународни стечај у питању. Осим тога, покушало се утицати и на регулативу појединих држава ЕУ. Основа конвенције је што разликује двије врсте стечаја, главни и посебни (секундарни) стечајни поступак. Сваки каснији стечај, отворен након главног, представља секундарни стечајни поступак у земљи потписници Конвенције 1990. Уколико земља није потписница Конвенције, то значи да се у њој не може отворити главни стечајни поступак, иако се у њој налази мјесто главног пословања. Тако у случају да се сједиште привредног друштва налази у некој другој земљи, која није потписница Конвенције и да се у тој земљи отвори стечај, то не би био стечај међународног карактера, него обични, општи стечајни поступак. Ово значи

поступак стечаја пред њемачким Окружним судом Лудвигсбург – према Уредби ЕУ 1346/2000. У питању је облик привредног друштва са ограниченом одговорношћу, који је између осталог упоредив са њемачким обликом друштва GmbH. Видети: М. Балгић, „Стечајно право у праву Европске Уније”, *Правни живот*, Удружење правника Србије, број 12, Београд, 2006, стр. 708–713. За анализу Уредбе бр. 1346/2000/ЕУ видети: Д. Димитријевић, „Уредба Савета Европске уније о стечајном поступку (1346/2000/ЕС)”, *Европско законодавство*, 2002, бр. 1, стр. 18–23.

⁴¹ Уредба ЕУ 1346/2000/ЕУ, Art., 3., (3).

⁴² Ibid., Art., 4., (1). – Оно што је врло битно код примјене Уредба 1346/2000/ЕУ је то што је Суд правде у ЕУ створио судску праксу у којој је употпунио могућност да привредно друштво са сједиштем у једној држави чланици има своје средиште главног пословања у другој држави чланици (Пресуда од 9.03.1999, Ц-212/97, Centros и Пресуда од 30.09.2003, С-167/01 Inspire Art), као и могућност премјештања сједишта привредног друштва у другу државу чланицу (Пресуда од 16.12.2008, С-210/06 Cartesio). Пресуда бр.:1.U – ECJ Case C 212/97 – (reference for a preliminary ruling from the Højesteret (Denmark), Centros Ltd., 9 March 1999), Пресуда бр.:2U – ECJ Case C 167/01 – (reference for a preliminary ruling Kantongerecht Amsterdam, Inspire Art Ltd., 30 September 2003), Пресуда бр.: 3U. – ECJ Case C 210/06 – Court (Grand Chamber) (reference for a preliminary ruling from the Szegedi Ítélotábla (Hungary)) – 16 December 2009.

везу између поступака који се воде само на територији држава чланица ЕУ, које су потписале наведену Конвенцију. Само у тим случајевима ће се примјењивати Конвенција о међународним аспектима стечаја.⁴³

Модел закона о међународном стечају или прекограничној инсолвентности, такођер регулише односе по основу института међународног стечаја. У односу на остале изворе, односно Конвенције, Директиве и сл. на нешто другачији начин уређује материју међународног стечаја, кроз признавање иностраних одлука које се тичу међународног стечаја, па све до успостављања сарадње између иностраних судова, као и других учесника, те субјеката који долазе из различитих држава, а поводом и у вези са два или више стечајних поступака у различитим државама који се воде против истог стечајног дужника.⁴⁴ За међународни аспект, а посебно за категорију осигуравајућих друштава веома значајан извор представља *Директива бр. 2001/17/ЕУ*, која се директно односи на стечај и ликвидацију наведених друштава.⁴⁵ У односу на Директиву која се примјењује код осигуравајућих друштва, због специфичности пословања

---

⁴³ М. Велимировић, В. Чоловић, et. al., *Актуелна питања стечајног права*, Удружење правника Републике Српске, Бања Лука, 2008, стр. 291. За анализу Конвенције видети и: Д. Димитријевић, „Европска конвенција Савета Европе о одређеним међународним видовима стечаја”, *Европско законодавство*, 2003, бр. 6, стр. 49-55.

⁴⁴ *Ibid.*, стр. 293–294. Видети и: Салма, М., Поступак поводом права инсолвенције ЕУ – у светлу регулатива нашег стечајног права у домену реорганизације инсолвентног дужника, Зборник радова – *Collected papers*, Правни факултет Нови Сад, година XLII, бр. 1–2. (2008), Нови Сад, 2008, стр. 499–511. Модел–Закона о прекограничној инсолвентности прије свага имаће задатак да приоритетно успостави сарадњу између судова и других органа поводом стечајног(их) поступака, потом да, успостави нешто виши степен сигурности поводом промета и инвестиција, да заштити одређене субјекте, а посебно повјериоце, као и дужника, да очува укупну вриједност имовине стечајног дужника колико год је то могуће и да осигура економски, финансијски и социјални аспект. Овдје се посебно мисли на обезбјеђење финансијских средстава привредном друштву које је запало финансијску кризу, кроз инвестиције и заштиту социјалног стања изражено кроз задржавање што је могуће више запосленика у радном односу док траје стечај. У вези је с примјеном *Resolution adopted by the General Assembly [on the report of the Sixth Committee (A/59/509)] – 59/40, on 16. December 2004, Legislative Guide on Insolvency Law of the United Nations Commission on International Trade Law i Resolution adopted by the General Assembly [on the report of the Sixth Committee (A/65/465)] – 65/24. on 10 January 2011, Part three of the UNCITRAL Legislative Guide on Insolvency Law*, Интернет: www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/insolvency/2004Guide.html UT 09.07.2012/.

⁴⁵ За анализу видети: Д. Димитријевић, „Директива Европског парламента и Савета о санацији и ликвидацији осигуравајућих друштава (2001/17/ЕЦ)”, *Европско законодавство*, 2003, бр. 3, стр. 58-61.

и дјелатности уопште, у нашем праву су специфична и примјењују се два закона и то, овај који вриједи за општи стечајни поступак, ЗОСП ФБиХ/РС и Закон о осигуравајућим друштвима.⁴⁶ Директива Европске Уније о реорганизацији и ликвидацији кредитних установа бр. 2001/24/ЕЦ, има за циљ да обезбједи несметани промет пружања услуга унутар земаља ЕУ, те складан и уравнотежен привредни развој.⁴⁷ На овај начин покушава се извршити елиминација свих евентуалних препрека које стоје на путу оснивања кредитних институција и њиховом несметаном привређивању. Овом директивом посебно се третирају оне кредитне установе које раде у отежаним условима, односно с потешкоћама, посебно у оним случајевима кад установа има своје подружнице и у другим земљама чланицама ЕУ.⁴⁸ Директива бр. 2001/24/ЕЦ саставни је дио Директиве 2000/12/ЕЦ – Европског парламента и Вијећа од 20. марта 2000. године, а која третира односе поводом покретања и обављања послова унутар кредитних установа.⁴⁹ На концу, када је у питању примјена одредби Уредбе вијећа (ЕЗ) бр. 44/2000 о надлежности, признању и извршењу одлука о грађанским и трговачким предметима, од 22.12.2000. године, Заједница је поставила за циљ одржавање и развој подручја слободе, сигурности и правде, у којем је осигурана потпуна слободна кретања особа.⁵⁰ Како би се створио прогресиван простор за пословно дјеловање, Заједница треба усвојити, између осталог, мјере које се односе на правосудну сарадњу у грађанским стварима које су неопходне за фер дјеловање унутар тржишта. Тако одређене диферентности између националних правила којима се уређује надлежност и признавање пресуда могу угрозити свако позитивно функционисање унутарњег/националног тржишта. Одредбама ове Уредбе покушавају се ујединити правила сукоба надлежности у грађанским и

⁴⁶ Велимировић, М., Чоловић, В., et. al, Актуелна питања стечајног права, op.cit., стр. 359–373. Основни циљ Директиве је јединствено регулисање материје стечаја и ликвидације осигуравајућих друштава у земљама ЕУ.

⁴⁷ Directive 2001/24/EC of the European Parliament and of the Council of 4 April 2001 on the reorganization and winding up of credit institutions (Official Journal L 125/15, 5/05/2001.)
Интернет: www.europarl.europa.eu/committees/en/studiesdownload.html - Harmonization of Insolvency Law at EU Level.

⁴⁸ За анализу видети: Д. Димитријевић, „Директива Европског парламента и Савета о санацији и ликвидацији кредитних установа (2001/24/ЕС)”, *Европско законодавство*, 2003, бр. 2, стр. 49-53.

⁴⁹ Интернет: <http://eur-lex.europa.eu> 09.07.2012./ . Directive 2001/24/EC.

⁵⁰ Интернет: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001R0044:en:HTML> 05/03/2014.

трговачким стварима те поједноставити формалности с циљем брзог и једноставног признања и извршења пресуда држава чланица. Циљ реализације, али и институализације ове Уредбе, је и подручје остваривања правосудне сурадње у грађанским и трговачким/привредним стварима. У складу с примјеном начела супсидијарности и реципроцитета, циљеви ове Уредбе нису задивљујући унутар држава чланица, с обзиром на то да се покушај односи на што боље уређивање ових односа (грађанским – трговачким/привредним стварима) унутар Уније. Стога се јасно да закључити да је овој Уредби минимално одређен циљ у грађанским и трговачким/привредним предметима и да не стреми даље од тога.⁵¹ Сви претходно наведени извори представљају веома значајну правну регулативу која се односи, како на општи, тако и на међународни стечај. Значајни су и са аспекта класификације и категоризације привредних друштава на која се примјењују претходно експлицирани извори стечајног права – у том случају посебно мислимо на осигуравајућа друштва и банке. Осим тога, у смислу извора стечајног права значајно је било разврстати оне који потичу из домаћег у односу на оне који потичу из међународног права. Због тога је дошло и до класификације извора на домаће и међународно право које је на детаљан начин појашњено у претходном дијелу рада.

***De lege lata* поступак реорганизације у ЕУ – искуство за регионалне земље – осврт на БиХ**

На основу претходно експлицираних сазнања која се тичу извора и мјера реорганизације, а које прописује и тако законодавство појединих земаља ЕУ (нпр. Њемачка, Аустрија и Француска итд.),⁵² могли бисмо закључити да „наш законодавац“ није далеко од најбоље понуде мјера/облика/модалитета и њихове комбинације коју је реално могуће понудити стечајним планом.⁵³ Вођени управо искуством појединих

---

⁵¹ Council Regulation (EC) no. 44/2000 of 22.12.2000. year on jurisdiction, recognition and enforcement of decisions on civil and commercial matters, (1), (2), (3) and (4).

⁵² Gutiérrez, C. L., Olalla, M., G., Olmo, B., T., *Insolvency problems in the European Union: Bankruptcy Law orientation and market valuation*, january 2005, Интернет: www.papers.ssm.com 09.07.2012.

⁵³ Мисли се на законодавца са подручја БиХ, посебно овдје представљено ентитетски ФБиХ и Р Српска јер имамо дјеловање на истом подручју скоро идентична два законска текста. Стога и надаље кад кажемо „наш законодавац“ мислимо на примјену и дејство оба ентитетска ЗОСП-а ФБиХ/РС.

земаља, мишљења смо да је могуће изнаћи адекватно рјешење у свакој конкретној ситуацији, уколико за то постоји воља од стране законодавца, али и учесника који су непосредни креатори стечајног плана. Приоритетно, законодавац је тај који треба бити повођен искуством појединих земаља када је реорганизација у питању. У том случају он треба поради на увођењу неких нових ефикаснијих мјера, али и укидању појединих. Иако је прописана могућност предлагања различитих мјера стечајним планом (који је осмишљен на само себи својствен начин – у зависности од конкретне ситуације) законодавац је тај који треба да препозна квалитет појединих мјера, те да их посебно истакне у закону. Наиме, мјере требају да буду само путоказ у којем смјеру и како се може кретати онај ко саставља стечајни план. Понуђене, односно прописане мјере не смију да буду ограничавајућег карактера, јер би се на тај начин спутавло привредно друштво у настојањима да се реорганизује. Због тога наш законодавац није ограничио листу прописаних мјера, него је дао могућност и допустио предлагање још мјера које би у конкретном случају помогле реорганизацију привредног друштва. У датом случају, то могу бити и неке нове мјере које законодавац уопште није таксативно прописао.⁵⁴ Осим тога, законодавац је тај који непрестано треба да ради на успостављању баланса између појединих мјера, како би се могао предложити добро осмишљен стечајни план за конкретну ситуацију и дато привредно друштво.

Стога би руководећи се правилима која вриједу за поједине земље, овдје посебно истакли однос између оних који разликују формални од неформалног поступка реорганизације. Наше стечајно право, још увијек, разликује само строго формални поступак стечаја и реорганизације. У том случају, не разликује нити поступак стечаја и реорганизације, који се посебно води у земљама ЕУ, а директно се тиче финансијских институција – банака и осигуравајућих друштава. Ово је још једна значајана замјерка, али и приједлог законодавцу да нормира и одвоји поједине категорије правних лица, како је то случај у ЕУ. У вези са тим, значајно је указати и дати простора неформалној процедури у односу на формалну која правно постоји у нашим прописима.⁵⁵ Тако, када компарирамо формални и

⁵⁴ Наше стечајно законодавство прописује овакав пакет мјера – без лимита, које би евентуално требале послужити као смјернице за увођење нових, које би требале понудити нека нова рјешења у конкретним ситуацијама.

⁵⁵ Значајно је истаћи да је неформални поступак реорганизације врло погодан „[...] за оне компаније које су у суштини финансијски здраве и имају пословну перспективу, али им је главна препрека за напредак веома неповољан однос у билансу стања. [...]“ – The World Bank Symposium, “Building effective insolvency system“ – transcript, Washington D.C., 1999.

неформални поступак, ТП⁵⁶ПТ могуће је уочити поједине предности, али и разлике између њих и то:

- да је неформални поступак флексибилнији у односу на формални поступак реорганизације;⁵⁷
- неформални поступак пружа више слободе за изналажење адекватног рјешења приликом и поводом реорганизације привредног друштва;
- неформални поступак уједно је бржи, бољи, ефикаснији и јефтинији у односу на формални поступак реорганизације;
- неформални поступак највећим дијелом одговара реорганизацији мултинационалних компанија код којих се води међународни стечај;
- неформални поступак нуди нешто виши ступањ толеранције и *friendship* однос између стечајног дужника и повјерилаца;
- неформални поступак нуди неку врсту форума између дужника и повјерилаца, те на такав начин доводи до приближних и скоро истовјетних интереса између њих;
- неформални поступак нуди нешто виши ступањ дискреције између стечајног дужника и повјерилаца поводом њихових преговора;
- неформалним поступком реорганизације нису укључени сви повјериоци, као што је то случај код формалне процедуре;
- неформалним поступком одређује се *lead creditor*, који би требао путем преговора да постигне све у најбољем интересу повјерилаца – прије тога је неопходна њихова сагласност за његово именованье;⁵⁸

---

⁵⁶ Према србијанском праву ово би представљало нову врсту или облик поступка реорганизације, реорганизација изван стечаја, то је неформални поступак пре packed. Друга врста је формални и има назив, реорганизација у стечају. В. шире: Слијепчевић, Д., Правни аспекти реорганизације стечајног дужника (Докторска дисертација), Правни факултет Београд, Београд, 2009, стр. 176–196.

⁵⁷ Да је неформални поступак у односу на формални поступак реорганизације флексибилнији, јасно о томе говори чињеница да је у неформалним могуће поднијети стечајни план неовисно о току стечајног поступка. Са друге стране, формални поступак реорганизације може се спровести само унутар оквира које одређује поступак стечаја. Тако је формалним поступком могуће поднијети план, тек са отварањем стечаја и до завршног рочишта. Ово је ограничавајући фактор који јасно указује на чињеницу да је формални поступак јасно одређен прописима који се морају строго примјењивати.

⁵⁸ Могуће је у неким ситуацијама да изостане сагласност појединих повјерилаца чије је учешће у таквом поступку од пресудног значаја, јер највећи дио имовинских права припада управо њима. У том случају, могуће је да наведени повјериоци због незнања или изостанка траже да се цијели поступак врати на почетак. У конкретном случају била би нарушена

- у неформалном поступку правно је могуће ангажовати различите експерте, који ће на основу процјене економског – финансијског и правног стања дати своје мишљење у вези са реализацијом циљева поступка;
- неформалним поступком, сви повјериоци (без изузетка) имају право на наплату потраживања, за разлику од формалног гдје се са отварањем стечаја ограничава, односно забрањује било каква наплата, која би евентуално штетила и умањила имовину привредног друштва;
- неформални поступак може получити и нарушити права од стране повјерилаца који нису учествовала у преговорима али су власници једностраних дионица, јер имају право да траже остваривање властитих интереса, који су можда од пресудног значаја за поступак реорганизације уопште;⁵⁹
- неформалним поступком могуће је тражити остварење нових кредитних линија које на концу тешко да је могуће вратити (односно тражити приоритет у поврату), јер је гарант за приоритетно намирење оваквих потраживања једино могуће остварити у формалном поступку;
- неформални поступак штити интересе запосленика који без обзира на све, и даље остају у радном односу, услијед чега се морају исплатити и њихова потраживања по основу плаћа и осталих доприноса. За разлику од тога, формалним поступком је загарантована рационализација трошкова макар у том случају јер запосленици остају без радног односа, с тим да је дато право стечајном управнику да један број запосленика задржи у радном односу, а који су му неопходни приликом окончања поступка;
- неформални поступак је необавезан у чему је његова предност, управо због свих наведених карактеристика које има, односно које садржи, могу га искључиво примјенити она законодавства у којима је допуштен и прописан.⁶⁰

замисао економско-финансијско, организационог и правног оздрављења привредног друштва. Уколико анализирамо овај аспект неформалног поступка, можемо рећи да ова карактеристика представља његову негативну страну, те да је могуће да повјериоци који нису учествовали у преговорима у сваком тренутку траже поврат на почетак. Фактички ово би значило њихову злоупотребу јер нису на вријеме приступили и учествовали у преговорима поводом конкретног поступка реорганизације привредног друштва.

⁵⁹ Банке које нису учествовале у преговорима, али немају интереса за отписом – отпустом дуга. Тако се у случају неформалних поступака деси ситуација да повјериоци који су учествовали у преговорима услијед незнања, случајем угрозе и при томе занемаре интерес оних који нису учествовали у преговорима, а њихов капитал је од великог значаја, а да на то током преговора нису ни рачунали.

⁶⁰ В. Малбашић, *Реорганизација као мера за спречавање стечаја*, *op.cit.*, стр. 20–21.

Један од најбољих примјера неформалних поступака је *pre-pack* поступак реорганизације претходно припремљен стечајни план, који је могуће поднијети заједно са приједлогом или након поднесеног приједлога за покретање стечајног поступка. Ова два модела допуштена су у појединим законодавствима, од којих ћемо овдје издвојити нама блиска два, и то правног система САД-а и Републике Србије. Све је већи број земаља које су прихватиле *pre-packed* стечајни план који се усваја прије формалног стечајног поступка, стога смо мишљења да је то примјер који би требао послужити нашем законодавству као *de lege lata* искуство земаља ЕУ. О унапријед припремљеном плану реорганизације посебно говори законодавство Србије које га и нормира чланом 156. став 2. и чланом 158. Закона о стечају Р. Србије.⁶¹ Стога се србијанско законодавство може похвалити јер полако уводи алтернативни, односно неформални поступак реорганизације који би у скорије вријеме у Србији требао (бар до сада) показати прве резултате успјешне примјене у пракси.

***De lege ferenda* поступак реорганизације у ЕУ – искуства за регионалне земље – осврт на БиХ**

Све оне процесноправне недоречености које постоје у ЗОСП ФБиХ/РС неопходно је чим прије употпунити како би дошло до реалне примјене законских рјешења која ће водити ка сигурној и успјешној реорганизацији стечајног дужника. Недостаци у процесноправном смислу рефлектују негативно дејство на важећу законску регулативу, која онда садржи одређене правне недостатке који се морају употпунити како би се за убудуће вршила успјешна реорганизација привредног друштва. Стога смо мишљења, да се приоритетно морају уклонити поједини недостаци у правној регулативи која се односи на поступак реорганизације, како би иста и у практичном смислу била ефикасно средство у смислу санације привредног друштва. Евидентно је да су законска рјешења у корелацији са практичним, те да је неопходно чим прије важећу законску регулативу уредити и отколони евентуалне правне препреке, које се негативно рефлектују на реализацију поступка реорганизације у пракси. Због тога, искуства из праксе и евентуална законска рјешења земаља ЕУ, представљају најбоље примјере како и на који начин треба поступати у смислу предлагања будућих законских рјешења. Руковођени искуством појединих земаља усудили смо се предложити неке измјене у смислу важеће законске регулативе, и то:

---

⁶¹ Закон о стечају Републике Србије („Службени гласник РС“, број 104/09) од 16.12.2009.

- увести правну категорију реорганизације изван стечаја;⁶²
- заштити интересе и права повјерилаца који нису гласали за стечајни план или имају „мањинска права“;⁶³
- одредити обавезан надзор над провођењем стечајног плана,⁶⁴ и
- у организационо-правном смислу конституисати посебне привредне судове који ће бити надлежни за вођење стечаја, а тиме и за реализацију поступка реорганизације.⁶⁵

Прво, увођењем реорганизације ван стечаја, тачније неформалног поступка реорганизације у знатној мјери би се допринијело све чешћим санацијама привредних друштава. Предности неформалног поступка

⁶² Наше стечајно законодавство нормира само поступак реорганизације у стечају. У овом случају покретање, односно отварање стечајног поступка представља услов за подношење приједлога за реорганизацију привредног друштва, тачније за подношење стечајног плана. Са друге стране, САД као и српско законодавство познају и другу врсту поступка реорганизације, ван стечаја (неформални поступак – о чему смо дијелимично говорили у претходном поглављу). Мишљења смо да (обзиром да је све већи број земаља у свијету које прихватају и уводе овакво законско рјешење) и наше законодавство треба увести ову категорију, односно врсту реорганизације привредног друштва.

⁶³ Без обзира на врсту поступка реорганизације (формални или неформални) неопходно је заштити права повјерилаца јер важи принцип, односно начело једнакости свих повјерилаца у поступку.

⁶⁴ Према аустријском стечајном праву, правно је могуће рјешењем суда одредити обавезан надзор над провођењем стечајног, односно реорганизационог плана. Надзор врши реорганизациони управник или одбор повјерилаца (није прописано када одбор врши надзор и у којим ситуацијама). Интернет: www.crossborder.practicallaw.com 20/06/2012.

⁶⁵ Посебни привредни судови постоје у свим овим изабраним правним системима ЕУ, које смо издвојили и обрадили. Међутим то не представља правило за све земље ЕУ, јер су тек неколико земаља ЕУ, и то Њемачка, Аустрија, Француска и Белгија, успоставиле надлежност трговачких судова. Иако ЕУ тренутно броји чланство од 27 држава, услијед чега је циљ осигурати мир, демократију, Владавину права и поштивања људских права. Један од начина постизања наведених циљева је и стварање јединственог еуропског тржишта, те хармонизација права и успостављање јединствених стандарда, посебно у области привређивања и трговачких односа (привредног права). Како би се на што бољи начин ријешили сви евентуални привредни спорови, било је неопходно успоставити посебно специјализиране привредне судове. Иако врло мали број земаља ЕУ које су успоставиле посебно комерцијално првосуђе и законодавство, мислимо да су управо ове земље отишле корак напријед у настојању да обезбиједу ефикасну примјену стечајног законодавства. О суцима у свакој од појединих земаља ЕУ у којима је успостављена комерцијална надлежност посебно специјализираног привредног суда видјети детаљније на Интернету: www.euro-uemc.org – удружење судца. Brunner, A., Handelsgerichte, Интернет: www.handelsgerichte.ch, 13/07/2012.

реорганизације су таксативно наведене у претходном дијелу рада, стога је приједлог више да се изврши покушај увођења овог института, односно врсте реорганизације и у наше стечајно законодавство. Иако у ЗОСП ФБиХ/РС постоје интенције за оваквим поступком према члану 143., став. 2. ЗОСП ФБиХ,⁶⁶ мишљења смо да исти није довољно правно отјелотворен да би се могао као такав поистовјетити са неформалним поступком реорганизације – поступком реоранизације ван стечаја. Друго, значајно је утврдити права и интересе свих повјерилаца као учесника поступка стечаја, односно реорганизације. Ово је разложно, обзиром да се у поступку стечаја и реорганизације посебно води рачуна о начелу једнакости свих повјерилаца. Без обзира о којој врсти поступка реорганизације да је ријеч, неопходно је изједначити све повјериоце у остваривању њихових права. Неформални поступак води рачуна само о оним повјериоцима који су се и изјаснили поводом и у вези са стечајним планом. Они повјериоци који нису знали, нити гласали за стечајни план могу остати ускраћени за право које им по том основу припада. Изузев ако искористе право да врате поступак на почетак. У том случају, могућа је злоупотреба од стране повјерилаца који до тада нису учествовали, нити гласали за стечајни план. Тако се предности неформалног поступка претворе у своју супротност, односно мане. Док са друге стране формални поступак подразумијева изјашњавање свих повјерилаца по групама. При томе би се требало посебно водити рачуна о заштити повјерилаца са потраживањима која су мања од 50% укупних потраживања или потраживања повјерилаца који нису гласали или су гласали противно стечајном плану. На овај начин, нажалост, права и интереси повјерилаца са већинским удјелом који су гласали за усвајање стечајног плана бивају реализирани онако како су то они и замислили, док повјериоци који су остали са мањинским правом бивају принуђени да прихвате стечајни план који би можда произвео боље посљедице да га нема. Но, стечајни план треба да обезбиједи остваривање и њихових права, стога је питање да ли се она заиста у правом смислу и проводе. Због свега наведеног, неопходно

---

⁶⁶ Према важећој законској регулативи и чл. 143. ст. 1. ЗОСП ФБиХ, правно је могуће поднијети стечајни план истовремено са приједлогом за покретање стечајног плана. Истина, да при томе искључиво право на подношење стечајног плана има стечајни дужник, а што се чини разложним, с обзиром да је он тај који најбоље познаје ситуацију и финансијско стање датог привредног друштва. Са отварањем стечајног поступка право на подношење стечајног плана поред стечајног дужника полаже и стечајни управник. У складу са претходно наведеним ипак је ограничено право на подношење стечајног плана до завршног рочишта у стечајном поступку.

је чим прије у законској регулативи заштити права и интересе повјерилаца који имају мањинска права, те им осигурати сигуран положај при реализацији њихових права.⁶⁷ *Треће*, када суд има ингеренцију да одреди обавезан надзор над провођењем стечајног плана (онако како је то прописано у Аустрији), онда је сигурнија и реализација истог. Према нашем закону, надзор је факултативне природе, стога би га требало прописати облигаторно, како би се подигла свијест свих учесника поступка, као и трећих лица о значају реализације стечајног плана, а не само о значају фазе усвајања и потврде истог.⁶⁸ *Четврта* сугестија, приједлог или већ искуство неке од земаља ЕУ јесте и увођење посебно специјализираних привредних/трговачких судова у наше законодавство.⁶⁹ Ово би значило не само промјену у структуралном и организационо-правном смислу, него и у смислу прилагођавања законске регулативе комерцијалном правосуђу. Структура комерцијалног правосуђа присутна је у појединим земљама ЕУ (Аустрија, Њемачка, Француска и Белгија) које су створиле Европско Удружење привредних судија (ЕУЈЦ-УЕМЦ) *European Union of Judges in Commercial Matters*.⁷⁰ У подручју земаља чланица ЕУ (27 чланица) постоји тенденција да се оснује јединствени Европски привредни суд који би у том случају, слично Европском суду за људска права са сједиштем у Стразбуру и имао надлежност у погледу комерцијалних спорова у свим земаљама чланицама ЕУ. Ово посебно имплицира потребу за усклађивањем различитих правила и прописа на једном подручју у погледу одвијања даљних привредних односа, а посебно у погледу хармонизације привредног права – стварање јединственог трговачког простора. Због свега наведеног, на подручју ЕУ, конституисано је посебно Удружење у чије чланство могу ући и друге земље које нису чланице ЕУ, али су потписнице Повеље ЕУЈЦ-УЕМЦ коју је усвојило Вијеће Европе (Еуропарат). Најбољи примјер за пријем у чланство датог Удружења, државе која није чланица ЕУ, је примјер Швицарске, но о томе као и о пријему других земаља које нису чланице ЕУ понајприје одлучује Удружење са основним сједиштем у Стразбуру.⁷¹

⁶⁷ Д. Слијепчевић, Ibid.

⁶⁸ Интернет: www.crossborder.practicallaw.com 13/07/2012.

⁶⁹ А. Brunner, *Handelsgerichte*, Интернет: www.handelsgerichte.ch 13/07/2012.

⁷⁰ Интернет: www.members.wiena.at 13/07/2012.

⁷¹ Švicarska nije članica EU, zbog toga se na nju primjenjuju posebna pravila po osnovu članstva u Udruženje, a na osnovu Povelje koju je usvojilo Evropsko Vijeće i na taj način dozvolilo pristup u članstvo zemljama koje nisu članice EU.

IV) ИЗБОРИ

- *Council Regulation (EC) N° 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings*, “Official Journal”, L 160, 30/06/2000.
- *Council of Europe: European Convention on certain international aspects of bankruptcy of 5 June 1990*, “European Treaty Series” n° 136.
- *Model Law on Cross Border Insolvency of the United Nations Commission on International Trade Law, General assembly resolution 52/158 of December 15, 1997*.⁷²
- *Directive 2001/17/EU, of the European Parliament and of the Council of 19 March 2001 on the reorganization and winding – up of insurance undertakings*, “Official Journal“, L 110, 20/04/2001.
- *Directive 2001/24/EC of the European Parliament and of the Council of 4 April 2001 on the reorganization and winding up of credit institutions*, “Official Journal”, L 125/15, 5/05/2001.
- *Council Regulation (EC) No 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters*, “Official Journal”, L 12, 16/01/2001.

V) ЛИТЕРАТУРА

- Brunner, A., *Handelsgerichte*, Интернет: www.handelsgerichte.ch 13/07/2012.
- Dika, M., *Insolventijsko pravo*, Zagreb, 1998.
- Dika, M., *Stečaj poduzeća i banaka*, Pravni fakultet i Narodne novine, Zagreb, 1990.
- Gutiérrez, C. L., Olalla, M., G., Olmo, B., T., *Insolvency problems in the European Union: Bankruptcy Law orientation and market valuation*, January 2005, Интернет: www.papers.ssrn.com
- Konjhodžić, H., *Međunarodna privreda*, Logos, Split, 2001.
- M. Falke, *Insolvency Law in Transition Economies*, Berlin, 2003.
- *UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency with Guide to Enactment*, United Nations, New York, 1999.
- *Uredba vijeća (EZ) br. 44/2000 od 22.12.2000. godine o nadležnosti, priznanju i izvršenju odluka o građanskim i trgovačkim predmetima*, Интернет: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001R0044:en:HTML>

---

⁷² Интернет: <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/insolven/insolvency-e.pdf>, 05/03/2014.

- Балтић, М., „Стечајно право у праву Европске Уније”, *Правни живот*, Удружење правника Србије, број 12, Београд, 2006.
- Велимировић, М., *Стечајно право* (друго измијењено и допуњено издање), 2010.
- Велимировић, М., Чоловић, В., et. al., *Актуелна питања стечајног права*, Удружење правника Републике Српске, Бања Лука, 2008.
- Димитријевић, Д., „Директива Европског парламента и Савета о санацији и ликвидацији кредитних установа (2001/24/ЕС)”, *Европско законодавство*, 2003, бр. 2.
- Димитријевић, Д., „Директива Европског парламента и Савета о санацији и ликвидацији осигуравајућих друштава (2001/17/ЕЦ)”, *Европско законодавство*, 2003, бр. 3.
- Димитријевић, Д., „Европска конвенција Савета Европе о одређеним међународним видовима стечаја”, *Европско законодавство*, 2003, бр. 6.
- Димитријевић, Д., „Уредба Савета Европске уније о стечајном поступку (1346/2000/ЕС)”, *Европско законодавство*, 2002, бр. 1.
- Дукић-Мијатовић, М., *Стечајно право*, Универзитет Привредна академија Нови Сад, Нови Сад, 2010.
- Козар, В., *Коментар стечајних закона – Закона о стечају и Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање*, Пословни Биро Београд, Београд, 2010.
- Малбашић, В., *Реорганизација као мера за спречавање стечаја*, Радни документ, Српски економски форум, Београд, 2005
- Чоловић, В., „Директива 2001/17/ЕУ о реорганизацији и ликвидацији осигуравајућих друштава“, *Актуелна питања стечајног права*, Бања Лука, 2008.

VI) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

У контексту наведене теме, под насловом „*Ретроспектива усклађивања регионалне легислативе у контексту реорганизације стечајног дужника са прописима ЕУ*“ покушали смо приказати како извори међународног поријекла, Конвенције, Директиве, Уредбе у области стечаја и реорганизације, могу позитивно дјеловати у смислу усклађивања и хармонизације прописа земаља регионалног подручја са појединим земљама чланицама ЕУ. Осим тог, у основној бази овог рада и његова изворишта представили смо основне диферентности и значајке тога

између класичне – формалне и сваке друге неформалне процедуре реорганизације привредног друштва. Све то је представљено с циљем да се увиде разлике и специфичности реализације овог поступка у земљама ЕУ, у односу на наше регионално подручје, односно законодавство. На најбољи начин, а како би се те специфичности и диферентности уочиле, представљене су кроз низ приједлога *de lege lata*, који би данас – сутра требали представљати добру платформу за нашег, односно регионалног законодавца, да се послужи/нормира и неформалну процедуру реорганизације. Осим тога, покушало се указати и на неке процедуралне недостатке, кроз онај дио рада који се односи на приједлоге *de lege ferenda*, а који најбоље указује на значај брзине одвијања поступка стечаја и реорганизације привредног друштва. Тако су компарирани материјалне и процедуралне диферентности у контексту реорганизације привредног друштва између земаља чланица ЕУ и земаља региона, те је укратко дата ретроспектива усклађивања ових прописа на међународном нивоу.